

Тези доповіді на першій науково-технічній конференції «Перспективи технології для забезпечення безпеки життєдіяльності та довголіття людини» 24-25 травня 1918 року. Одеський національний морський університет.

УДК 355.58(075.8)

Микола Миколайович Сакун, кандидат технічних наук, доцент

Доцент секції БЖД кафедри механізації і автоматизації сільськогосподарського виробництва Одеського державного аграрного університету

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ» В УМОВАХ ДЕФІЦИТУ ЧАСУ**

Цивільний захист – нормативна дисципліна, в процесі вивчення якої у майбутніх фахівців формується необхідний рівень знань і вмінь по організації захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Актуальність уведення в навчальні плани нормативної дисципліни «Цивільний захист» обумовлена тим, що нинішні студенти в майбутньому – потенційні керівники підприємств, організацій та інших об'єктів, а значить – майбутні організатори цивільного захисту. Незалежно від профілю спеціальності вони повинні бути підготовлені до того, щоб організувати вирішення завдань цивільного захисту у випадку виникнення надзвичайних ситуацій місцевого й об'єктового рівнів і, звичайно ж, мати вичерпні знання з профілактики надзвичайних ситуацій, надзвичайних подій, нещасних випадків тощо. Таким чином, майбутній керівник повинен уміти організувати і забезпечити не тільки індивідуальну безпеку, але й безпеку колективу людей, прийняти правильні рішення щодо їх захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

У травні 2014 року Кабінет Міністрів України скасував наказ МОН України від 21.10.2010 р. № 969/922/216 щодо обов'язковості вивчення навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист». Але актуальність вивчення даних дисциплін не викликає сумнівів. Тому 28.11.2014р. Міністерством освіти і науки України Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» дано роз'яснення щодо викладання даних дисциплін: порядок вивчення зазначених вище нормативних дисциплін встановлюється вищим навчальним закладом у відповідності до затверджених в установленому порядку типових програм цих дисциплін.

У зв'язку зі зменшенням навчального навантаження на викладача до 600 годин на рік, у навчальних планах ВУЗів відбувається об'єднання дисциплін. Так, у ОДАУ ввели дисципліну «Охорона праці в галузі та цивільний захист» із загальним обсягом 90 годин. Отже, на модуль «Цивільний захист» виділяється тільки 45 годин, із них 4 лекції, 4 практичні заняття, 29 годин самостійної роботи:

Лекція 1. Цивільний захист України в умовах надзвичайних ситуацій (НС).

Лекція 2. Характеристика осередків ураження в умовах НС.

Лекція 3. Захист населення в умовах НС.

Лекція 4. Основи стійкості роботи об'єктів господарювання в умовах НС.

Практичне заняття 1. Оцінка радіаційної обстановки при аварії на АЕС.

Практичне заняття 2. Оцінка хімічної обстановки при аварії на хімічно-небезпечному об'єкті.

Практичне заняття 3. Вивчення засобів захисту органів дихання, шкіри та медичних засобів захисту.

Практичне заняття 4. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю.

Програмний навчальний матеріал, який входить до лекцій, об'ємний. Довести його до студентів у повному обсязі в умовах дефіциту навчального часу складно. Тому автор пропонує свою методику проведення лекцій, яка забезпечує доведення всього навчального матеріалу до студентів у повному обсязі.

Особливості аграрних вузів у тому. Що в них навчається до 90% студентів із сільської місцевості. Не секрет, що більшість із них працює, не систематично відвідують заняття і не мають часу читати багато літератури.

Наш досвід проведення занять з дисципліни «Цивільний захист» дозволяє забезпечити гарне засвоєння студентами матеріалу в умовах дефіциту часу.

По перше, особливістю проведення лекцій є те, що ми видаємо студентам опорний конспект у електронному виді. Студенти його розпечатають і використовують. Опорний конспект представляє собою такий же конспект, як у викладача, але в ньому на тому місці, де викладач має дати матеріал під запис, є пусте місце, яке вони заповнюють на лекції. Конспект викладача крім текстового матеріалу має всі рисунки, таблиці, схеми. Застосування опорного конспекту дозволяє викладачу приділити більше часу на пояснення схем, таблиць, рисунків, показу фрагментів відеофільмів по певним темам і видати весь запланований матеріал, а студентам мати тільки одне джерело для його вивчення.

По друге, на практичні заняття розроблені методичні вказівки, які мають таку структуру:

- назву теми
- мету заняття
- план проведення заняття
- методичні рекомендації студентам щодо підготовки до заняття
- теоретична частина
- практична частина
- оформлення звіту
- захист звіту.

Теоретичну частину для заняття студенти мають вивчити самостійно до початку заняття і законспектувати. Вона має увійти до звіту.

При опитуванні студентів на початку заняття оцінки не виставляються. Опитування проводиться шляхом обговорення навчальних питань. Це дає змогу засвоїти матеріал заняття навіть тим студентам, які не були підготовлені до нього.

При виконанні практичної частини студенти під керівництвом викладача виконують розрахунки з оцінки радіаційної та хімічної обстановки, вивчають прилади радіаційної, хімічної розвідки, засоби індивідуального захисту органів дихання, шкіри, медичні засоби захисту.

При захисті звіту за заняття викладач перевіряє правильність його оформлення та повноту виконання завдань.

Контроль засвоєння матеріалу заняття проводиться на початку наступного заняття за тестами на комп'ютерах. Для кожного практичного заняття розроблені тестові завдання для контролю знань. Для цього потрібно не більше 10 хвилин. Така методика контролю знань студентів проводиться не для оцінки в журналі, а для гарного засвоєння матеріалу студентами.

На самостійне вивчення студентами виносяться 11 питань, які мають бути вивчені студентами та законспектовані. Даний навчальний матеріал входить до тестових завдань модульної контрольної роботи.

Допуск студента до модульної контрольної роботи здійснюється при умові: наявності заповненого опорного конспекту лекцій, звіту за практичне заняття, законспектованих навчальних питань для самостійного вивчення, поточних оцінок за практичні заняття.

Модульний контроль проводиться за тестами на комп'ютерах.

Підсумкова оцінка за модуль виставляється як середнє-арифметичне оцінок поточного контролю та модульної контрольної роботи.

Секція БЖД має свій комп'ютерний клас (10 комп'ютерів), який забезпечує якісне проведення тестового контролю знань студентів.